

A Coruña

Oviedo

SANTAGO DE COMPOSTELA

Ispanija

Padronas

Pontevedra

TUI

Tui

Laminija

Valença

Viana do Castelo

Povoa de Varzim

PORTAS

Gojo

Portugalija

Aqueda

Coimbra

Coimbra

Tomara

Zolegnas

Santarenas

Vilafranka

PORTUGAL

Lisabona

Lisbon

Ferreira do Alentejo

Almodôvar

Lagos

Tavira

Faro

Sevilla

Cadiz

Málaga

ATLANTIC OCEAN

FRANCE

Bilbao

Pamplona

ANDORRA

Burgos

Ebro

Zaragoza

Barcelona

*J*eigu tikejotės čia rasti autobiografinį romaną, turiu jus nuvilti, ši knyga ne tokia... – kol dar nepradėjote skaityti, padėkite ją trumpam į šalį ir paklausykite manęs.

– Šis romanas išgalvotas nuo pirmo iki paskutinio žingsnio. Kūtaip nemoku ir negaliu pasakyti. Bet teigdamas, kad romanas išgalvotas, nenoriu pasakyti, kad nerašiau tiesos. Atverskite kitą puslapį ir perskaitykite pirmus penkis žodžius... Ten parašyta akivaizdi tiesa, kaip, beje, ir kituose puslapiuose... Rinktis jums, bet iš tiesų romane pamelavau tik vieną dalyką: jo pėdos yra ne 54-o, o 52-o dydžio. Ir rašydamas tai padariau tik tam, kad sustiprinčiau išpūdį...

Madrid

Mediterranean Sea

Valencia

ESPAÑA

Murcia

Dievas su šlepētėmis

1 skyrius

Ruduo baigėsi, bet žiema neatėjo. Ne tą konkrečią kalendorinę dieną, ne tą rytą ar vakarą – ji tiesiog neatėjo!

Ir anksčiau būdavo panašiai – žiema vėluodavo, strigdavo, erzindavo, gąsdindavo ir kai jau atrodydavo, kad viskas – užgriūdavo su trenksmu! –18 °C ir sniego iki kelių, automobiliai nesikuria, keliai nepravažiuojami, pripustyta, slidu. Traumatologiniai punktai perpildyti, visi skuba sandarinti langus ir keikti netikėtai užklupusią žiemą, žinoma, išskyrus prekyautojus žieminiiais rūbais, kurie ploja rankomis ir skaičiuoja būsimą pelną. Tėvai, sukandę dantis, veda apmuturiuotus vaikus į darželį ar mokyklą, o ten, kaip tyčia, prasideda gripo epidemija.

Žiema! Lietuviška žiema! Kodėl mes gimėme būtent čia?! Kuo ir kam nusikaltome? Velniop toki orą! Velniop naktį pavakaryje! Velniop tokią valstybę ir jos geografinę platumą! Velniop visus kelininkus, brangų nešildantį šildymą ir niekada neišauštančią dieną! Velniop žiemą! Velniop!

Ir ji nebeatėjo...

Iš pradžių visi šypsojosi.

– Vėluoja! Gruodį žalia... nieko.... sausi, vasarį kai smogs! Vėl nori visus užliūliuoti, kad užkluptų nepasiruošusius...

– Ot, šlykšti! Nekenčiu!

Bet sausio pabaigoje žolė tebebuvo gelsvai žalsva, temperatūra – dažniausiai pliusinė, o viena kita nukritusi sniegė ištirpdavo besapnuojant dar pirmąjį sapną...

Tada kažkodēl visi jā prisiminē. Aišku, prisiminē kitaip arba prisiminē tā kitā ziēmā, tiksliau, daugybē jos nuostabiū versijū. Užšalusius tvenkinius ir spindintį ežero ledā, kuriame ryškiai atspindi pasaulis, pusnis miškuose ir gīlias pēdas, apšarmojusius langus, pasidabruotus apšerkšņus medžius, gurgždantį sniegā ir tylā, kuriā galima pajusti tik saulēje virpančīū snaigīū sūkuryje.

Visi jā prisiminē, kai ziema neatējo. Galbūt todēl, kad pavasaris irgi neprasīdējo. Juk neprāžydo pievos ir nesužaliavo miškai. Atrodē keistai. Kažkoks nežīnomas metū laīkas: nykus, pilkas ir pilkai pilkas. Joks. Nei ruduo, nei pavasaris ir jau tikrai ne ziema.

Kai kurie vis dar džiūgavo:

– Pagalīau! – lyg bītū atējusi vasara. Vasara? 2 °C?! Kažkoks absurdas! Kažkoks pasityčiojīmas īš gamtos! Aš nē nebuvaū apsiavēs žīemīnīū batū! O gal tai daro jī? Tai jī tyliai juokīasi īš mūsū...

Sutriķēs buvaū ne aš vienas. Žīnoma, niekas garsīai apie tai nekalbējo, bet tokīa mintīs šmēstelēdavo daug kam.

– O jeīgu... O jeīgu jī daugiau nebeateīs? Niekada. Betgī jī tikrai daugiau nebeateīs... Mes praradome žīemā! Kas dabar bus?! Ir kas bīasīasīa, atrodō, jog tai tik pradžia. Mes prarasīme viskā. Viskā paeīliui: pavasarī, vasarā, rudenī. O kā prarasīme paskui? Žīngsnīs po žīngsnio...

Bet juk viskas turējo bītī ne taip. Viskas turējo bītī... gražīiau? Jei ir turējo īvykti, tai tada galingai, īspūdīngai, gal net graudžiaī īškīlīngai, su visais apokaliptīnīais septīnīais angelū trīmitais! O po to virstī kažkuo kitu, naujai nuostabiū ir stebuklingu. Tik bēda, kad mes niekada nesīklausome, visada būname užsīēmē svarbīais reikalais. Labai svarbīais! Todēl ir nekeista, kad negirdējome, kaip tie trīmitai suskambējo, visi septīni...

Pabaīga. Lēta, rami, be pasaulīnio karo, be megatonīnīū bombū – vis užsīēmūs svarbīais reikalais! Žīngsnīs po žīngsnio... Ir – tebūnīe tamsa...

Keista ne tai, kad tai vyksta. Keista, kad viskas vyksta taip greitai. Ne tūkstantį metų, ne amžius, o per mano gyvenimą. Keista gimti ir gyventi pasaulio agonijoje. Ir visai nesvarbu, kas ir kodėl tai pradėjo – atsakysime mes, vadinasi, atsakysi ir tu. Ir gali būti, kad vienintelė paguoda bus tik, kad numirti visai nebekeista... kažkas paims ir išjungs lempuotę...

2 skyrius

✓ Lisabona pasitiko be įtampos. Įsitempęs buvau aš. Beveik nemiegota naktis, gerokai per sunki kuprinė ir karštis. Atrodo, viską žinau, viską patikrinau, viskuo pasirūpinau. Beliko tik metro nusigauti iki miesto ir susirasti katedrą. Nežinia kokių, tik pavargusiam žmogui žinomu būdu, instinktyviai sekdamas ženklus ir rodykles, nusipirkau bilietą ir maždaug po dvidešimties minučių išlipau mieste. Kodėl gegužės viduryje, vėlyvą rytą, taip karšta? Kai mintyse planavau savo atvykimą, buvo

žiema. Buvo keturios žiemos, bjaurios ir šaltos, belaukiant šito ryto. Ir man niekada nė nedingtelėjo, kad bus karšta, bent jau pirmąjį rytą atvykus čia. Trylika su puse kilogramų ir didelis butelis vandens – toks kuprinės svoris. Žvilgteliu į programėlę telefone, mintyse nusistatau kryptį ir pajudu. Ne tokia ir sunki ta kuprinė. Tik saulė plieskia ir nugara pradeda sruventi prakaitas. Po puskilometro bluzonas nukeliauja ant klubų, o kelnes mielai pakeisčiau į šortus. Tik kur? Tiek to, padarysiu tai vėliau...

Žmonių daug, niekas į mane nekreipia dėmesio. Negi tikrai niekas nekreipia dėmesio į žmogų su skrybėle ir didele kuprine? Strykteliu keletą kartų aukštyn ir kažką šūkteliu. Kvailystė? Ne! Tik noriu įsitikinti, kad čia esu.

Viena močiutė praeidama droviai nusišypsavo, turistai, matyt, japonas, šiek tiek sutrikęs įsmeigia į mane žvilgsnį. Nusišypsau ir aš ir praeidamas taikiai paaiškinu japonui lietuviškai:

– Aš tik norėjau įsitikinti, kad čia esu, bet tu vis tiek nesuprasi...

Japonas sutrinka dar labiau, bet man tai jau praeitis tiesiogine to žodžio prasme – praeinu pro jį ir mane ištinke juoko priepuolis, nes mintyse pamatau, kaip japonui aiškinu angliškai, rimtu veidu.

– Mielas japonė, neišsigąšk manęs! Tu savo sutrikimu man padėjai suprasti, kad aš čia esu! Žmonės nekreipė į mane dėmesio, tai suabejojau ir pamaniau, kad ne pro šalį būtų įsitikinti. Ir įsitikinau – žinok, tu irgi esi, nes mane pamatei, o ir aš tave matau. Jei netiki, ta močiutė gali paliudyti. Nors dėl močiutės nesu tikras, jų būna visokių...

Keista ta Lisabona. Didelė ir klaidi. Bet naktį nemiegojusiam žmogui su trylikos su puse kilogramo kuprine, dideliu buteliu vandens bei bluzonu ant klubų nėra klaidžių miestų – svoris, spausdamas prie žemės, priverčia judinti smegenis.

Katedra. Maniau, bus didesnė. Būrelis turistų stoviniuoja prie įėjimo, fotografuojasi. Nusifotografuosiu ir aš, bet vėliau. Įeinu į vidų, padvelkia vėsa. Apytuštėje katedroje kvepia smilkalais ir žvakių vašku. Lengvai randu nuošalesnėje patalpoje stalą, apkrautą religiniais lankstinukais ir knygomis. Prie stalo sėdi vyriškis ir skaito knygą. Knyga turbūt įdomi, nes man priėjus jis nepakelia akių. Netikėtai sugaudžia vargonai, svibruoja stiklai – prasideda mišios.

– Sveiki.

Labai portugališko gymio, nenusakomo amžiaus vyriškis tingiai pakelia ranką ir, toliau skaitydamas, ima atidarinėti stalčių. Skubiai jį sustabdu.

– Nereikia, aš turiu.

Išsitraukiu naujutēlāiņ piligrimo pasā. Nesvarbu, kad jis tikrū tikrausias, neseniai parsisiunčiau iš Santjago de Kompostelos, bet vis tiek jī ištiesiu virpančiais pirštais. Vyrīškis pakelia akis, dar keletā sekundžiu jo akyse tarytum žvilga kā tik perskaitytos mintys. Pagalīu akių žvilgsens išblēsta ir jis pamato mane. Man pasirodo, kad jo akyse šmēsteli lengva nuostaba, lyg kā tik būtū skaitēs apie mane kažkokioje gyvenimo knygoje, o pakēlus akis būčīau staiga išdygēs jam priēšais. Jo žvilgsnis gilus, žiūrī tiesiai ī akis. Paima piligrimo pasā, atverčia, pažiūri ir vēl klausiamai pakelia akis. Greitai susizgribēs, paduodu ir asmens dokumentā, tada apmirštu. Kodēl jis tyli? Iš skliautū skambanti vargonū muzika atmosferā paverčia beveik mistine. Aš irgi tyliu, laukīu. Nebijau, tik laukīu griežto, teisēto ir neapskundzīamo atsakymo.

– Tu?! Ne! Nieku gyvu! Ne! Šītas kelias piligrimams – tikriems piligrimams – o tu kas toks? Kā tik skaičīau tavo bylā – tau negalīma! Važiuok namo! Važiuok ī savo šalī, kur niekados nebūna vasaros, uzsīknisk savo nesibaigiančiuose darbuose! Pampiršk, kad mes egzistuojame, ir daugiau niekada nedrīsk čīa rodytis!!!

Vyrīškis pažiūri ī mano asmens kortelē, pavarto piligrimo pasā – o aš, kaip tyčia, pamiršau jī užpildyti... – pakelia akis ir žiūrī ī mane. Sekundē, dvi, tris... Keistos akys, labai skarbios. Pasidaro nejauku. O dar tie sriūbaujantys vargonai... Pasijuntu kaip vaikystēje, kai, užsibuvēs po treniruotēs sporto salēje, mēčīau kamuolī ir staiga pakaušyje pajutau žvilgsnī. Atsīkau, o ten stovējo mokyklos sargē, tylēdama žiūrējo ī mane ir laukē, kol baigsīu mētyti, kad galētū użrakinti salē... Kai atsigrēžīau, paklausē:

– Baigēi? – o jos žvilgsnis buvo stingdantis.

Dar po sekundēs vyrīškis bumbteli antspaudā ī pasā, użrašo datā, nieko nepasako, kad jis neużpildytas, ir gražina man. Aš netikiu. Kvailai šypsaisi ir klausīu:

– Viskas? – vyriškis mosteli durų link ir nuleidžia akis į knygą. Sutrikęs dar bandau klausti:

– O šiandien iš Lisabonos daug išėjo? – vyriškis toliau skaitydamas beda pirštu į mane – suprask, tu vienas. Atsiverčiu pasą, ten uždėtas antspaudas su Lisabonos katedros atvaizdu, atsisveikinu ir tarpduryje atsigręžiu: negi tikrai praleido?! Kelias akimirkas laikiu: negi nepasakys? Tų taip reikalingų žodžių – tik dviejų, kuriuos turėtų ištarti visiems išeinantiems piligrimams. Ne, vyriškis tyli ir aš, prieš išeidamas ir uždarydamas duris, tyčia lietuviškai klausiu:

– Sakyk, ar tu esi Kelio sargas?

– Taip, – atsako vyriškis angliškai, nepakeldamas akių, ir aš išeinu iš katedros. Karštis tvoskia kaip su kuoka.

– Man tikrai su galva negerai... Arba vargonų muzikoje jis supranta visas kalbas... – sumurmu daugiau nesigilindamas.

Stoviu sutrikęs prie katedros, aplinkui fotografuojasi turistai, prie ma-
nės prišoka geranoris storulis britas.

– Padaryti nuotrauką? – ir rodo į mano telefoną. Nelabai suprasdamas paduodu savo telefoną, jis žvaliai:

– *Cheese!* – O aš nesusivokdamas:

– Ką sakei? – jis padaro nuotrauką ir abu juokiamės iš kvailos mano išraiškos: „Ką sakei?“

Pajudu. Kažkas pasikeitė. Ar kuprinė pasidarė sunkesnė, ar vidudienio kaitra spaudžia prie žemės? Lisabona, tu nuostabi, aš pas tave dar grįšiu, bet šį kartą tikrai neturiu tau laiko...

Kas pasikeitė? Girdžiu, laikrodis muša dvyliktą. Prie sankryžos apsidairau aplinkui: kažkoks keturmatis vaizdas ir garsas, kairiau moteriškė įkalbinėja drybsantį pavėsyje senbernarą:

– Einam, šuneli! Einam, šuneli! – o šis apsimeta, kad jos negirdi, lankstinukų dalintojas, kiekvienam nepaėmusiam jo popierėlio, vis tiek šaukia:

– Obrigado! – maloni vienuolė kitoje pusėje gatvės ryžtingai portugališkai kartoja:

– Acredite e você encontrará Deus! (Pasitikėkite ir sutikssite Dievą!) O pikta, pavargusi kepyklėlės pardavėja, regis, įtūžusi ant savo tiekėjo, nes jos telefoninėje tiradoje išskiriu tik du pasikartojančius žodžius:

– *Tudo o fim!* (Viskas. Pabaiga!)

Einu per perėją ir toliau, priešais, vitrinos atspindyje, pamatau kažkokį piligrimą. Nudžiungu, paskubomis perėjęs gatvę, atsigrėžiu ir dairausi, bet makalynėje žmonių jo nebematau, truputį sutrinku ir tada akys vėl užkliūva už atspindžio vitrinoje: ten stovi piligrimas. Prieinu arčiau, išsitraukiu piligrimo pasą ir rodu jam. Jis irgi rodo savo.

– Tu, brolyti, ne kažin kaip atrodai... – pamanau žiūrėdamas į jį. – Išsigandęs, akys dega, matyt, naktis buvo prastoka... Tai atsigerk to vandens, kad jau nešiojiesi, butelis juk pilnas!

Piligrimas nori man kažką pasakyti, greičiausiai apie lietuviškai suprantantį arba automatiškai atsakiusį Kelio sargą, bet tada kažkas papurto man petį ir, staigiai atsigrėžęs, pamatau tą pačią močiutę. Ji nebesišypso. Ir nors visiškai nemoku portugališkai, suprantu viską.

– Pastebėjai, kiek nedaug žmonių? – kaip suokalbininkė sako ji. Apsidairau, šimtai žmonių zuja įvairiomis kryptimis.

– Bažnyčioje. Per mišias buvo tik 12. Blogai. Labai blogai... Vargšai žmonės... Parduotuvėje duona baigėsi! Tu man pasakyk: kaip parduotuvėje gali baigtis duona? O tu šiandien valgei? – norėjau kažką atsakyti, bet tiesiog išgirdau gurgiantį savo pilvą ir tik nejučiomis nusišypsojau.

– Eik namo, eik, nėra ko čia saulėje stovėti, tu juk iš šiaurės, ten šalta. O jūs, šiaurėje, turite duonos? Pas mus tai šiandien baigėsi... Eik, – ir mostelėjo šiaurės kryptimi.

– Geroji močiute, mano namai tikrai šiaurėje, tik labai toli ir ten nebeateina žiema, – pasakiau jai lietuviškai, o ji tik nusijuokė, paplekšnojo per petį ir tarė:

– Suprantu, suprantu... Eik, eik, nabagėli, šiaurių būna visokių...

Nueidamas dar dirsteliu į vitriną, bet piligrimas dingęs, tada nebeatsigrėždamas sparčiu žingsniu pajudu į Portugalijos šiaurę. Išsitraukiu piligrimo pasą, dar kartą apžiūriu pirmąjį antspaudą ir mintyse vėl atgyja girdėtas gatvės klegesys ir lyg gatvės triukšmo koncentratas išskyla žodžiai: „Na ką, einam, šuneli! *Obrigado*. Pasitikėk ir sutiksi Dievą. Viskas. Pabaiga.“

– Einam, tai einam... tik įdomu, jeigu Jį sutiksi, ar žinosi, ką Jam pasakyti?

Ištrūkstau iš senamiesčio gatvelių raizgalynės ir patraukiu Tacho upės pakrante. Truputėlį gaiviau. Man rodos, blogai pasvėriau kuprinę – ten tikrai bus ne trylika, bet keturiolika kilogramų. Tačiau gerokai nugėriau vandens, turėtų palengvėti. Nepalengvėja...

